

LES QUATRES GRANS CRÒNIQUES

“Les quatre grans cròniques” són obres escrites entre el segle XII i el XIV que narren la vida dels monarques de la Corona d'Aragó. La seva finalitat és fer propaganda i justificació dels actes que els reis van fer durant els seus regnats. Tenen el seu origen en els crònicons llatins i en les cançons de gesta. Tot i això, “Les quatre grans cròniques” s'allunyen del concepte medieval d'“historiografia”, perquè no són una compilació de gran abast històric i narren fets contemporanis als autors.

La primera crònica és el “Llibre dels feyts”, dictada per Jaume I (1208-1276). Narra la vida del monarca des del seu engendrament llegendari fins la seva mort. S'estructura en quatre parts, que expliquen: la infantesa del rei, les conquestes de València i Mallorca, les guerres amb els sarraïns i les conquestes de Múrcia. La crònica reflecteix l'amor del rei pel regnat. El rei es fa veure com un emissari de Déu, i per això la crònica està narrada en plural majestàtic. L'estil és viu i espontani, amb característiques de la oralitat, ben bé sembla que l'escrivà recollia mot per mot les paraules del monarca.

La segona crònica és la “Crònica de bernalt Desclot” o “Llibre del rei en Pere d'Aragó e dels seus antecessors passats”. Bernalt Desclot (1240-1288) va ser un tresorer i historiador reial provinent d' Es Clot. La crònica narra els regnats d'Alfons el Cast, Pere el Catòlic, Jaume I el Conqueridor, i es centra en el de Pere el Gran (1276-1285). Narra, entre altres fets, la unió de Catalunya i Aragó i la invasió de Catalunya pels francesos. L'autor redacta amb un estil acurat i neutre. Pretén ser objectiu i realista, i utilitza testimonis i arxius de la cort com a font, però en alguns moments necessita de textos llegendaris per a completar la informació.

La “Crònica de Ramon Muntaner” narra els regnats transcorreguts des de l'engendrament de Jaume I fins a la coronació d'Alfons el Benigne. El cronista Ramon Muntaner (1265- 1336) lloa els monarques, però la crònica és franca i quan els ha de criticar alguna cosa, ho fa. Així, Muntaner dona la seva opinió, convertint la crònica en subjectiva. Està narrada en 1a i 2a persona, pensada per a ser escoltada. És la crònica més valuosa lingüísticament, ja que l'autor tenia un gran amor per la pàtria i la va redactar de manera literària, incloent-hi dites i refranys populars. La llengua conté matisos empordanesos, propis d'un fill de Peralada.

La “Crònica de Pere III el Cerimoniós” està en gran part dirigida pel propi monarca, i encomanada posteriorment a Bernat Descoll. Conté un pròleg, sis capítols que narren el regnat d’Alfons el Benigne i el de Pere (1336-1387), i un apèndix que narra fets posteriors. Aquesta crònica és interessant perquè abandona el model cavalleresc i bíblic que caracteritza les anteriors, i es centra en un model polític, a partir del qual el monarca explica quines mesures administratives ha pres en el seu regnat. Està narrada en plural majestàtic, ja que el monarca pren com a model el “Llibre dels feyts”.

“Les quatre grans cròniques” ens són útils per a conèixer fets històrics, la vida íntima i personal dels monarques, i el català antic. A més, algunes influeixen en obres posteriors. La “Crònica de Bernat Desclot” serveix de base per al “Curial e Güelfa”, mentre que la “Crònica de Ramon Muntaner” apareix en diversos passatges del “Tirant lo Blanc”.